

زیر ساخت های خط مشی گذاری موثر در حیطة سلامت نظام اداری

زهرا رجائی: دانشجوی دکتری رشته مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

کرم اله دانش فرد: استاد گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

(نویسنده مسئول، عهده دار مکاتبات) ایمیل: Cdaneshfard@yahoo.com

ابو الحسن فقیهی: استاد گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

ایمیل: faghihiabolhassan@gmail.com

NECESSARY INFRASTRUCTURES IN ORDER TO SUCCESSFUL POLICY-MAKING (POLICY) IN THE FIELD OF ADMINISTRATIVE Integrity Systems

Zahra Rajaei, PHD candidate, Department of Management, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
Karamollah Daneshfard, Professor, Department of Management, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
Abolhasan Faghihi, Professor, Department of Management, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract:

The ideals of democracy and good governance can not be achieved without healthy and safe environments. policy, Transparency, human resources, social and cultural development and economic situation are five important factors in creating safe environment in the public service. Administrative Integrity has been counterpoint of administrative corruption and has closely associated with democracy and governance in developing countries, Hence main objective of this article is to identify challenges and provide solutions for executive agencies of the country in order to successful policy-making in administrative Integrity Systems in order to move with good pace in the development path, So In first step set of necessary infrastructures must be recognized in order to successful policy-making in the field of administrative Integrity Systems and fighting against corruption that were identified based on research literature in this research and in next step the most important identified elements have been screened with Delphi technique based on perspective of teachers and PhD experts in Public Administration with a history of executive. Delphi panel in present study have been 21 PhD professors of management with executive experienced, Confirmatory factor analysis has been used for clustering elements. VB coding has been used to analyze obtained data in excel, Delphi technique will be used to identify and final approval of criteria and elements. Confirmatory factor analysis has been used for clustering elements, Also measurement model will be evaluated by using partial least squares technique and Smart PLS software. Result of research show that the most important infrastructure in the present study, Includes components, social development, cultural development, human resources, economic conditions, International cooperation and improve information systems in order to transparency, which Component of international cooperation (with two indexes) was eliminated in the second round due to the aggregation of expert opinion, The results also show that in infrastructures, transparency and improve information systems have the greatest impact on administrative Integrity Systems in order to procedures of e-government and cyber bureaucracy.

Keywords: social development, cultural development, human resources, transparency, procedures of Cyber bureaucratic

چکیده

آرمانهای دموکراسی و حکمرانی خوب نمی توانند بدون محیط امن و سالم میسر شوند. شفافیت، منابع انسانی، رشد فرهنگی- اجتماعی و وضعیت اقتصادی پنج بستر مهم در ایجاد محیط امن در خدمات عمومی می باشند. محور عمده سلامت نظام اداری مبارزه با فساد می باشد و در کشورهای درحال توسعه با دموکراسی و دولت سازی ارتباط نزدیکی دارد. از این رو هدف اصلی مقاله شناسایی زیرساختهای لازم به منظور خط مشی گذاری موثر سلامت نظام اداری می باشد تا بتوان با سرعت خوب در مسیر توسعه حرکت نمود. بنابراین در گام اول مجموعه‌ای از زیر ساخت های لازم جهت شکل گیری موثر خط مشی در حیطة سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد باید شناخته شود که براساس ادبیات پژوهش، پیشینه و تجربیات سایر کشورها شناسایی شدند و در گام بعد مهمترین عناصر شناسایی شده براساس دیدگاه اساتید و خبرگان دکتری مدیریت دولتی با سابقه اجرایی با تکنیک دلفی طی سه راند غربالگری گردیده است. پنل دلفی در تحقیق حاضر 21 نفر از اساتید دکتری مدیریت با تجربه اجرایی بوده اند برای خوشه‌بندی عناصر از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از کد نویسی VB در محیط اکسل استفاده شده است. همچنین مدل اندازه‌گیری با استفاده تکنیک حداقل مجذورات جزئی و نرم‌افزار Smart PLS ارزیابی شد. نتیجه تحقیق نشان می دهد که مهم ترین زیر ساختها در تحقیق حاضر شامل مولفه های، رشد اجتماعی، رشد فرهنگی، منابع انسانی، وضع اقتصادی و ارتقای سیستم های اطلاعاتی در جهت شفافیت می باشد که مولفه همکاری های بین المللی (با دو شاخص) در راند دوم با توجه به تجمیع نظر خبرگان حذف شد همچنین نتایج تحقیق نشان می دهد که در زیر ساخت ها ارتقای سیستم های اطلاعاتی در جهت شفافیت با استقرار رویه های دولت الکترونیک و سایبر بورکراسی بیشترین تاثیر را بر سلامت اداری دارد.

واژگان کلیدی: رشد اجتماعی، رشد فرهنگی، منابع انسانی، شفافیت، رویه های سایبربورکراسی

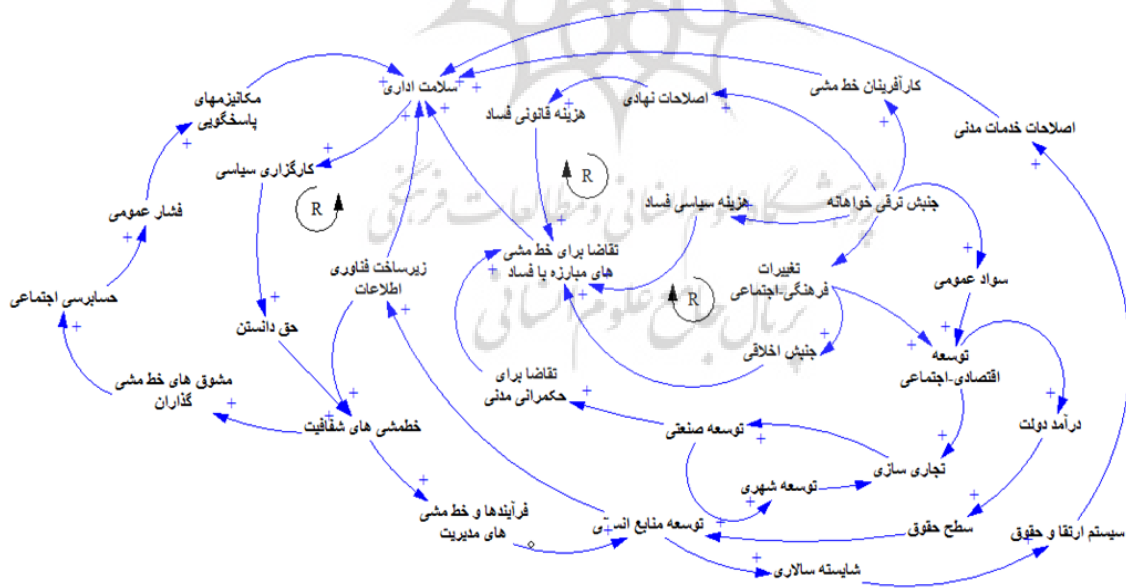
مقدمه:

(پیلای، 2004، 589) و از آنجا که مسائل عمومی (مانند سلامت نظام اداری) بر افکار عمومی، اعتماد مردم، مشروعیت نظام و اقتدار حاکمان تاثیر چشمگیری دارد (دانش فرد، 205، 1389)، پس این سوال باقی می ماند که شکل گیری موثر خط مشی در حوزه سلامت نظام اداری با در نظر گرفتن زیرساخت‌ها چگونه باید باشد تا شاهد خط مشی گذاری موفقیت آمیز در این حیطة و ریشه کن شدن فساد اداری باشیم؟

تکامل شکل های مدرن حکمرانی در مقایسه مدل های سنتی حکمرانی، سلامت نظام اداری و کاهش فساد اداری را نتیجه تکامل عوامل زیر ساختی یا رشد و توسعه اجتماعی و اقتصادی در دراز مدت می دانند، که با خود تغییری هم در ساختار فرصت برای فساد و مجموعه کلی از هنجارها زندگی خصوصی و دولتی ایجاد می کنند. بنابراین عواملی مانند شهرنشینی، تجاری سازی کشاورزی، صنعتی شدن، ظهور طبقه متوسط، تقاضا را برای یک شکل حکمرانی مدنی تر افزایش می دهند (فاکس، 1994).

سلامت نظام اداری که بستر آن، نظام اداری کشور و اداره امور عمومی است، از طریق مبارزه با فساد اداری، آموزش مهارت و توسعه فرهنگ دینی و اخلاقی، قانون گرایی، شفافیت، پاسخگویی، ایجاد و توسعه سامانه های الکترونیک و فناوری های نوین، انضباط اداری و مالی و شایسته سالاری تحقق می یابد. از آنجا که مبارزه با فساد اداری از محورهای اصلی سلامت نظام اداری به حساب می آید ما قطعاً ضعیفی داریم که بعد از 35 سال نتوانستیم با تدوین خط مشی های جامع در این زمینه روابط اداری را نهادینه کنیم و شاهد اتفاقات نامیمون مانند اختلاس سه هزار میلیاردی، بیمه ایران و... هستیم. علاوه بر گزارش های بین المللی، پیمایش های درون کشوری نشان می دهد که ادراک عمومی از سلامت اداری در ایران چندان مطلوب نیست (مرکز پژوهش های مجلس، 1389).

گرچه فساد در جوامع دموکراتیک صنعتی نیز رخ می دهد اما در کشورهای در حال توسعه به این دلیل که این کشورها نیازمند استفاده از منابع کمیاب در موثرترین شیوه های خود هستند مضراست.

شکل 1: مدل سازی پویا از زیر ساختها

3 Transparency.org

4 Pillay,

5 "traditional" as opposed to "modern" modes of governance means that reduction

6 long-term evolution of structural factors or socio-economic development,

7 civic-based form of governance

8 (Fox, 1994)

هابتی میشر(2009) نشان داد که توسعه پایگاه اطلاعاتی و الکترونیک منجر به همکاری، شفافیت و حساب پس دهی می شود و فساد را کاهش می دهد(هابتی میشر، 2009). لورنزو کنترل فساد در طرف عرضه با کنترل انتصاب ها را پیشنهاد می کند (لورنزو 2000، 5) و رویه های توسعه منابع انسانی در پرورش فرهنگ مبارزه با فساد این زمینه اثر گذار است(هابتی میشر 2009، 5). شایسته سالاری و سیستم پرداخت مکفی و سیستم ارتقا جزئی از اصلاحات خدمات مدنی در این زمینه به حساب می آید(بیلی 2000، 7). ایزنشتات رقابت اقتصادی سالم و مارو بر رشد اقتصادی(1995) جهت سلامت نظام اداری مطرح نموده اند

هیچگونه اجماعی در مورد جهت علیت بین رشد و توسعه اقتصادی و کاهش در فساد وجود ندارد.(شنل، 2014) ما میتوانیم با مرور نظریات چهار بحث ساختار گرای مختلف را در مورد جهت رابطه رشد اقتصادی و فساد اداری در تحقیقات مختلف شناسایی کنیم: (1) رشد اقتصادی باعث کاهش در فساد می شود(تراسیمن، 2007) (2) رشد اقتصادی (نوگرایی) باعث افزایش فساد می شود(هانتینگتون، 1968) (3) در بعضی از موارد، فساد تسهیل کننده رشد اقتصادی با کاهش کاغذ بازی اداری و ترغیب کننده کارآفرینی می شود، یا با تسهیل سازی دسترسی به منابع برای گروه هایی به شکلی مستثنی خواهند شد(گلداسمیت، 2005) و (4) فساد زیاد باعث رشد اقتصادی کمتری می شود(مورو، 1995) رابطه مبهم بین رشد اقتصادی و فساد تا حدی توسط رشد سیاسی و دموکراسی به عنوان متغیرهای مداخله کننده توضیح داده می شوند. اما، حتی در این مورد این رابطه سر راست و آسان نیست (شنل، 2014) در سطح میان کشوری، تراسیمن، (2000) متوجه می شود که این سطح دموکراسی نیست که دقیقاً با درک فساد مرتبط می شود، بلکه طول زمانی است که یک کشور، دموکراسی بوده است، که در آنجا اثرخط مشی های مبارزه با فساد در کشورهایی که 40 سال یا بیشتر دموکراسی بدون

وقفه دارند نمایان می شود. بهمین طریق، راک (2009) نشان می دهد که رابطه بین دموکراسی و فساد به شکل یو است، با نقطه چرخشی که حدوداً 10 تا 12 سال بعد از دموکراسی شدن است. این می تواند به خاطر این باشد که دموکرات شدن کنترل داخلی و مکانیسم های رژیم های استبدادی را ضعیف می کند و تعداد بازیگران را افزایش می دهد، بنابراین، فرصت ها برای فساد و تمرکز زدایی آن افزایش می یابد(اندویگ و همکاران، 2000). از سوی دیگر، پاسخگویی عمودی و افقی، ویژگی های تسهیل کننده نظام های دموکراتیکی در کنترل فساد هستند. این نشان می دهد که هیچگونه ارتباط ذاتی بین فساد و دموکراسی وجود ندارد. بنابراین این است که چطور و در کدام نقطه در این فرایند ظهور و تثبیت حکومت عقلانی - قانونی مشوق های داخلی به اندازه کافی برای اتخاذ و اجرای خط مشی هایی سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد قوی می شوند(شنل، 2014). چون فقط مقدار کمی از کشورها با موفقیت از یک فساد بالا و به یک وضعیت فساد کم در نتیجه با مداخلات خط مشی حساب شده گذر کرده اند. فقط شواهد و مدارک محدودی وجود دارد که چگونه این هم تراز می مشوق ها رخ می دهند. برای مثال گلاسر و گودین (2004) این را برای مورد آمریکا نشان می دهند. هنگامی که اقتصاد به سرعت در عصر طلایی رشد می کند (1870-1800)، فرصت هایی هم برای حدی از فساد رشد می یابند. اما این کار یک واکنش ایجاد کرد، که توسط جنبش پیشرفته ای هدایت می شد، که فرصت کمی برای اصلاحات نهادی برای کنترل فساد داشتند، که به نوبه خود هزینه های قانونی مربوط به فساد را افزایش داد. در ضمن فشار فقط به خاطر افزایش سواد عمومی ممکن شده، و منجر به استقلال رسانه ها شده، تقاضا را برای نهادهای ضد فساد افزایش می دهد، بنابراین هزینه های سیاسی مربوط به فساد را افزایش داد و محرکی برای تغییر عمیق تر اجتماعی و فرهنگی بود. آنگونه که انکیاپکو و جکیس استدلال می کنند (1994، 446). جنبش خاتمه دادن به نظام تقسیم مناسب

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۲۶۵

- 16 Huntington, 1968
- 17 Nye, 1967; Brinkerhoff & Goldsmith, 2004, 2005.
- 18 Mauro, 1995.
- 19 political development and democracy
- 20 Schnell, Sabina(2014)
- 21 Treisman (2000)
- 22 Rock (2009)
- 23 U-shaped, with the turning point
- 24 Andvig et al. (2000) citing Harris-White and White (1996) on how corruption increased afterdemocratization in Thailand and the Philippines.
- 25 vertical and horizontal accountability
- 26 no inherent connection between corruption and democracy.
- 27 Schnell, Sabina(2014)

دولتی بین اعضاء حزب حاکم یعنی نظام غنائم جنگی، دومین مرحله یک جنبش اخلاقی قدرتمند بود که با لغو بردگی شروع شد. به همین طریق رشت اشتاین (2011) و تورل و رشت اشتاین (2012) استدلال می‌آورند که پیشرفت‌های سریع در برابر فساد در سوئد، که اوایل قرن نوزدهم اتفاق افتاد و از طریق یک حرکت یا اقدام وسیع از یک فئودال گرا، به یک بخش عمومی وبری¹ حاصل شد. ظهور لیبرالیسم به عنوان یک ایدئولوژی و تغییر وسیع‌تر در جهت سازمان‌های اجتماعی آزاد تر و به ارزش‌هایی ربط داشت که آن زمان رخ می‌دادند این نشان می‌دهد که رشد اقتصادی و ساختار همچنین به ارزش‌های فرهنگی متصل هستند که بر چگونگی این که یک نظام سیاسی کار می‌کند اثر می‌گذارند، تقاضا برای خط مشی‌های ضد فساد ایجاد می‌کنند و بحث پیرامون آنها را شکل می‌دهند در واقع از فرهنگ غالباً هم به عنوان یک عامل ساختاری اثر گذار بر پذیرش فساد و در نتیجه تقاضا برای خط مشی‌های ضد فساد نام برده شده است. (شنل، 2014) بعضی از تعابیر فساد با توصیف موقعیتی می‌بینند که انواع مختلف هنجارها و الگوهای به هم تنیده رفتار با هم برخورد می‌کنند، یعنی به عنوان یک تنش ذاتی بین پدیدار شدن هنجارهای جهان شمول و عقلانی - قانونی و هنجارهای خاص¹ ایجاد شده و به انواع رفتار منجر می‌شود.

سلامت (و یا عدم فساد) یک ارزش جهانی است (میلر، 2006)¹. در واقع، این حقیقت که نادر است پیدا کردن یک سیاستمدار تا از فساد دفاع کند نشان می‌دهد که حتی اگر هنجار سلامت اداری رفتار را تعیین نکند، یک پذیرش شبه جهانی در پذیرش سلامت اداری وجود دارد (شنل، 2014)¹.

سوالات مشابهی در مورد رابطه‌ی آنها با رشد سیاسی هم برای خط مشی‌های شفافیت معتبر هستند. رلی و کوایلیر (2010)¹ فهرست وسیعی از عوامل سیاسی، فرهنگی و اقتصادی را شناسایی می‌کنند. بخصوص، ارتباطات راه دور و دولت الکترونیک، و بعضی از عوامل فرهنگی، نظیر ادراک

فساد. مطالعات دیگر از شاخص‌های شفافیت به عنوان متغیرهای مستتقل تاثیر گذار بر فساد و سلامت اداری استفاده می‌کنند، اما به نتایج مشابهی می‌رسند. اینکه شفافیت با مقداری از شاخص‌های رشد اجتماعی، فرهنگی و اداره یا حکمرانی خوب بستگی دارد (اسلام 2006، کافمن و بیاور، 2005)¹، برعکس فساد، شفافیت به عنوان یک ارزش بطور واضح‌تری به دموکراسی مرتبط می‌شود. برای مثال، یونگ ام، لیم و بائی (2011)¹ استدلال می‌کنند که اتخاذ خط مشی‌های شفافیت در کشور کره در نتیجه دموکراتیزه شدن بود، که که منجر به تغییر در ارزش‌هایی شد که نتیجه آن مقدار زیادی از شهروندان (و خبرگان) بود که خواستار حق دانستن بودند. بنابراین، ما نمی‌توانیم با دموکراتیزه شدن انتظار داشته باشیم که کشورها نقش بزرگتری در اتخاذ خط‌مشی‌های شفافیت بازی کنند. اما حتی در این صورت، این رابطه خودکار یا اتوماتیک نیست (شنل، 2014)¹.

نویسندگان استدلال می‌کنند که این نمایندگی یا کارگزاری سیاسی و نه ساختار¹ است که تقاضا برای خط مشی‌های مبارزه با فساد و شفافیت ایجاد می‌کند برای مثال، آکرمن و ساندوال بیان می‌کنند که قوانین مبارزه با فساد و شفافیت خارج از رشد اقتصادی سازمانی رشد نمی‌کنند، بلکه آنها نشانگر یک واکنش به تقاضای و بسیج داخلی¹ هستند (آکرمن و ساندول -بالاستروس، 2006: 115-116)¹، به همین طریق بنت (بنت، 1997: 213) به اتخاذ خط مشی‌های مبارزه با فساد و شفافیت و آزادی اطلاعات، در همه‌ی کشورها نگاه می‌کند، و نتیجه می‌گیرد که اگرچه رشد دولتی و ارزش‌های دموکراتیک¹ شرایط لازم برای اتخاذ هر سه خط مشی هستند، شرایط کافی نیستند. در نتیجه هم رشد اقتصادی و هم دموکراسی شدن می‌تواند تقاضا را برای خط مشی‌های ضدفساد و شفافیت، با آوردن گروه‌های جدید، با ارزش‌های جدید و منافع جدید در درون این فرایند خط مشی به مرور زمان افزایش دهند (برمن، 2001: 235)¹.

37 Schnell, Sabina(2014)

38 Relly & Cuillier (2010)

39 Islam, 2006; Kaufmann & Bellver, 2005.

40 Jung, Eom, Kim, and Bae (2011)

41 Schnell, 2014

42 political agency and not structure

43 domestic demands and mobilization

44 Ackerman and Sandoval-Ballasteros (2006: 115-116)

45 Bennett (1997: 213)

46 economic development and growth of government and liberal democratic

روش تحقیق

روش تحقیق عبارت از تلفیق روش‌های ذهنی و عینی محقق برای دستیابی به نتایج تحقیق می‌باشد (سرمد و همکاران، 1388). هدف اصلی از انجام این پژوهش شناسایی زیرساخت‌های اساسی به منظور سیاست‌گذاری موفقیت‌آمیز در حیطه سلامت نظام اداری و حرکت در مسیر توسعه می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت پژوهش حاضر از نظر هدف در حیطه تحقیقات کاربردی می‌باشد و با توجه به اینکه در این پژوهش از روش‌های مطالعه کتابخانه‌ای و نیز روش‌های میدانی نظیر پرسش‌نامه استفاده شده است، می‌تواند پژوهش حاضر بر اساس ماهیت و روش، یک پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی است. در این تحقیق از تکنیک‌های آماری مناسب و نرم افزار SPSS و Smart PLS جهت تجزیه و تحلیل و پردازش اطلاعات استفاده شده است.

در این مطالعه جامعه مورد بررسی را اعضای هیات علمی دکتری مدیریت با سابقه اجرایی تشکیل می‌دهند. که بصورت هدفمند انتخاب شده‌اند. اساساً سازوکار دقیقی برای شناسایی تعداد افراد یا تعداد پانل مورد نظر در تکنیک دلفی وجود ندارد. توصیه معمول این است که ترکیبی از افراد با تخصص‌های متعدد استفاده شود و گروه‌های نامتجانس بهتر از گروهی متجانس است.

هوگارت (1978) معتقد است شش تا 12 عضو برای تکنیک دلفی ایده‌آل است و به زعم کلیتون (1997) بهترین است ترکیبی از خبرگان با تخصص‌های گوناگون استفاده شود. در این مطالعه 17-21 نفر از خبرگان با نظر اساتید راهنما و مشاور برای تحلیل دلفی استفاده شده است. در این پژوهش برای گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه¹ استفاده گردیده است. برای تهیه پرسشنامه از ادبیات پژوهش، پیشینه و تجربیات سایر کشورها استفاده شده است. با تکمیل پرسشنامه نیمه ساختار یافته توسط خبرگان شاخص‌های اصلی با تکنیک دلفی طی سه راند غربال و نهایی گردید. شاخص‌های مربوط به زیر ساختها از 32 شاخص در راند اول به 28 شاخص در راند سوم تقلیل یافت در راند سوم شاخصی حذف یا اضافه نگردید. همچنین برای بیان اهمیت شاخص‌های پرسشنامه دلفی از طیف 5 درجه‌ای لیکرت استفاده شده است

یافته‌ها:

در این تحقیق نخست 32 شاخص برای 6 مولفه بعنوان زیرساخت‌های سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد با در نظر گرفته شد که در راند سوم 26 شاخص و 5 مولفه رسید. نتایج تکنیک دلفی راند نهایی با استفاده از دیدگاه خبرگان در جدول 2 ارائه شده است.

جدول 1- طیف لیکرت 5 درجه

طیف 5 درجه	بی‌اهمیت	کم اهمیت	متوسط	مهم	خیلی مهم
معادل کمی	1	2	3	4	5

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۲۶۷

جدول 2- آماره های توصیفی شاخصهای مدل در راند سوم

مؤلفه ها	شاخص	تعداد	میانگین	میان	مد	انحراف معیار	واریانس	دامنه تغییرات	کمینه	بیشینه
رشد اجتماعی	آگاهی عمومی	17	4.706	5	5	0.470	0.221	1	4	5
	ظرفیت عامه مردم	17	4.647	5	5	0.493	0.243	1	4	5
	آموزش های اجتماعی	17	4.529	5	5	0.514	0.265	1	4	5
رشد فرهنگی	آموزش اثربخش آموزه های دینی	17	4.176	4	4	0.529	0.279	2	3	5
	فرهنگ مسئولیت پذیری (پاسخ گویی)	17	4.353	4	4	0.493	0.243	1	4	5
	معیار های افشاگری	17	4.059	5	4	0.966	0.934	3	2	5
	ظرفیت فساد گریزی	17	4.412	5	5	1.004	1.007	3	2	5
منابع انسانی	فرهنگ قانون مدار	17	4.647	5	5	0.493	0.243	1	4	5
	رعایت شرایط احراز مشاغل	17	4.353	4	4	0.606	0.368	2	3	5
	انسجام اجتماعی	17	4.294	4	4	0.588	0.346	2	3	5
	نظام حقوق و مزایای مناسب	17	4.294	4	4	0.686	0.471	2	3	5
	صداقت و وجدان کاری	17	4.588	5	5	0.507	0.257	1	4	5
	سیستم نظارتی (گزارش گیری)	17	4.529	5	5	0.717	0.515	2	3	5
اقتصادی	استفاده از برنامه ریزی استراتژیک	17	4.000	4	4	0.707	0.500	2	3	5
	شاخص مناسب گزارشگری اموال	17	4.000	4	4	0.866	0.750	3	2	5
	عدالت اقتصادی - اجتماعی	17	4.176	5	4	1.015	1.029	3	2	5
	قوانین مالیاتی	17	4.176	4	4	0.529	0.279	2	3	5
	انضباط مالی	17	4.176	4	4	0.529	0.279	2	3	5
جهت شفافیت ارتقای سیستم های اطلاعاتی	اشتغال	17	4.059	4	4	0.429	0.184	2	3	5
	جریان آزاد اطلاعات	17	4.588	5	5	0.507	0.257	1	4	5
	میزان اطلاع رسانی در دیدارگاه های الکترونیک	17	4.176	5	4	1.015	1.029	3	2	5
	ثبت و ضبط شفاف فعالیت های دستگاه های اجرایی	17	4.059	5	4	1.029	1.059	3	2	5
	میزان به کارگیری شیوه های شفاف (ضابطه مند) درانتصابات	17	4.529	5	5	0.514	0.265	1	4	5
	میزان پوشش اطلاعاتی کافی نقاط آسیب پذیر در فعالیتهای کلان اقتصادی - مالی	17	4.235	5	5	1.033	1.066	3	2	5
جهت شفافیت ارتقای سیستم های اطلاعاتی	میزان استفاده از سیستم اطلاعاتی مدیریت	17	4.471	5	5	0.624	0.390	2	3	5
	میزان به کارگیری رویه های نرم افزاری شامل رویه های دولت الکترونیک، ارتباطات راه دور و سایر بسترهای بورکراسی	17	4.176	5	4	1.015	1.029	3	2	5

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۲۶۸

49 تمایل و نگرش به مشارکت عامه مردم

50 به لحاظ تسهیلات، استاندارد ها، مالیات ها و عوارض، صادرات و واردات و غیره

51 پایگاه اطلاعاتی رتبه بندی اشخاص حقیقی، حقوقی و تجار- نظام جامع اطلاعات مالیاتی، بدهیها، چکها

جدول 3- ضریب توافقی کندال

مقدار معناداری	درجه آزادی	ضریب کندال	تعداد کارشناسان	
0/003	41	0/345	21	راند اول
0/001	28	0/609	19	راند دوم
0/001	28	0/629	17	راند سوم

روائی و پایایی ابزار گردآوری داده‌ها

برای سنجش روایی پرسشنامه‌های طیف لیکرت از سه روش استفاده شده است: 1- روایی صوری و محتوایی: برای بررسی روایی پرسشنامه طیف لیکرت از روش اعتبار محتوا استفاده شده است. بدین صورت که پرسشنامه به تعدادی از صاحب نظران و اساتید راهنما و مشاور داده شده و از آنها در مورد سوالات و ارزیابی فرضیه‌ها نظرخواهی گردید که به اتفاق پرسشنامه را تایید نمودند.

2- روایی سازه و تحلیل عاملی تاییدی با رویکرد حداقل مجزورات جزیی

3- روایی واگرا با استفاده از محاسبه میانگین واریانس استخراجی (AVE) که برای زیر ساختها 0.584 بود

برای سنجش پایایی پرسشنامه‌های طیف لیکرت از دو روش استفاده خواهد شد:

1- محاسبه پایایی مرکب یا CR که برای زیرساخت یا بسترها 0.778 بود

2- محاسبه آلفای کرونباخ که برای زیرساخت یا بسترها حاضر 0.782 بود

یکی از مباحث همیشگی همراه با تکنیک دلفی، رسیدن به توافق در پایان راندهای آن است. یک روش علمی برای رسیدن به توافق، محاسبه ضریب توافقی کندال است. در این مطالعه نیز برای محاسبه هماهنگی دیدگاه کارشناسان از ضریب توافقی کندال استفاده شده است: براساس نتایج جدول 3 مقدار ضریب کندال در راند اول تکنیک دلفی 0/345 بدست آمده که نشان می‌دهد وحدت نظر میان دیدگاه کارشناسان در حد متوسطی است. همچنین مقدار معناداری نیز 0/003 بدست آمده است که نشان می‌دهد با اطمینان 95٪ می‌توان به نتایج بدست آمده اتکا کرد. در نتیجه با صرف نظر از شاخص‌هایی که امتیاز زیر شدت آستانه کسب کرده‌اند، سایر شاخص‌ها برای مطالعه در راند اول مورد استفاده قرار گرفته‌اند. ضریب کندال در راند اول تکنیک دلفی 0/609 بدست آمده که نشان می‌دهد وحدت نظر میان دیدگاه کارشناسان در حد خوبی است. همچنین مقدار معناداری نیز 0/001 بدست آمده است که نشان می‌دهد با اطمینان 95٪ می‌توان به نتایج بدست آمده اتکا کرد. ضریب کندال در راند سوم تکنیک دلفی 0/609 بدست آمده که تغییر چندانی پیدا نکرده است. همچنین میانگین امتیازات تمامی گویه‌ها در حدود 4 بدست آمده است که نشان از نزدیک بودن دیدگاه‌ها دارد. بنابراین تکنیک دلفی متوقف شده و شاخص‌های شناسایی شده برای تحلیل نهایی مورد استفاده قرار گرفته است.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۲۶۹

روایی همگرا و پایایی مرکب

همچنین روایی همگرا^۱ نیز محاسبه شده است. هرگاه یک یا چند خصیصه از طریق دو یا چند روش اندازه گیری شوند همبستگی بین این اندازه گیری ها دو شاخص مهم اعتبار را فراهم می‌سازد. اگر همبستگی بین نمرات آزمون هایی که خصیصه‌ی واحدی را اندازه گیری می‌کند بالا باشد، پرسشنامه دارای اعتبار همگرا می‌باشد. وجود این همبستگی برای اطمینان از این که آزمون آنچه را که باید سنجیده شود می‌سنجد، ضروری است. برای روایی همگرا میانگین واریانس استخراج^۱ (AVE) و پایایی مرکب^۱ (CR) محاسبه می‌شود. باید روابط زیر برقرار باشد: رابطه ۲:

$$AVE > 0.5 \quad CR > AVE \quad CR > 0.7$$

- ❖ آلفای کرونباخ تمامی متغیرها بزرگتر از 0/7 بوده بنابراین از نظر پایایی تمامی متغیرها مورد تایید است.
  - ❖ مقدار میانگین واریانس استخراج شده (AVE) بزرگتر از 0/5 است بنابراین روایی همگرا نیز تایید می‌شود.
  - ❖ مقدار پایایی مرکب (CR) نیز بزرگتر از AVE است و در تمامی موارد از آستانه 0/7 بزرگتر است بنابراین شرط سوم نیز برقرار است.
- براساس نتایج حاصل از مدل بیرونی تحقیق، روایی همگرا و پایایی مرکب، نتایج حاصل از اجرای مدل قابل اعتماد است.

تحلیل عاملی تاییدی^۱

تحلیل عاملی تاییدی ارتباط گویه‌ها (سوالات پرسشنامه) را با سازه‌ها مورد بررسی قرار می‌دهد. در واقع تا ثابت نشود سوالات پرسشنامه، متغیرهای پنهان را به خوبی اندازه گیری کرده اند، نمی‌توان فرضیه‌های تحقیق را مبتنی بر داده‌های پرسشنامه مورد استفاده قرار داد. بنابراین جهت اثبات اینکه داده ها درست اندازه گیری شده اند از تحلیل عاملی تاییدی استفاده می‌شود. قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده بوسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از 0/3 باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می‌شود. (فوستر^۱ و همکاران، 2006: 82؛ به نقل از بحرانی^۱، 1388) بارعاملی بین 0/3 تا 0/6 قابل قبول است و اگر بزرگتر از 0/6 باشد خیلی مطلوب است. (کلاین^۱، 1998) حداقل بارعاملی قابل قبول در برخی منابع و مراجع 0/2 نیز ذکر شده است اما معیار اصلی برای قضاوت آماره t می‌باشد. چنانچه آماره آزمون یعنی آماره t بزرگتر از مقدار بحرانی $t_{0.05}$ یعنی 1/96 باشد در اینصورت بارعاملی مشاهده شده معنادار است. (برای نمونه رجوع کنید به آمار کاربردی مدیریت، آذر و مومنی^۱، جلد دوم)

مدل بیرونی هم ارز تحلیل عاملی تاییدی است. یعنی جهت بررسی مدل، نخست برای سنجش روابط می‌دهد تا ثابت نشود سوالات پرسشنامه، متغیرهای پنهان را به

49 Convergent Validity

50 Average Variance Extracted (AVE)

51 Composite Reliability (CR)

52 Confirmatory factor analysis, CFA

53 Foster Jeremy, E. Bakus & Ch. Yavorsky, (2006). Understanding and using advanced statistics, London: SAGE.

54 محمود بحرانی، بررسی روایی و پایایی مقیاس انگیزش تحصیلی هارتر، مجله مطالعات روانشناختی دانشگاه الزهراء، دوره ۵، شماره ۱، بهار ۱۳۹۹

55 Kline, R. B. Principles And Practice Of Structural Equation Modeling, New York, Guilford Press, 1998

56 آذر، عادل، مومنی، منصور. (1383). آمار و کاربرد آن در مدیریت، تهران: انتشارات سمت، چاپ سوم

به خوبی اندازه‌گیری کرده‌اند، نمی‌توان روابط را مورد آزمون قرار داد. برای آنکه نشان داده شود متغیرهای پنهان به درستی اندازه‌گیری شده‌اند از مدل بیرونی استفاده شده است. نتایج مدل اندازه‌گیری در جدول 4 ارائه شده است

نتیجه‌گیری: براساس نتایج مدل اندازه‌گیری مندرج در جدول 4 بار عاملی مشاهده در تمامی موارد مقداری بزرگتر 0/3 دارد که نشان می‌دهد همبستگی مناسبی

بین متغیرهای قابل مشاهده با متغیرهای پنهان مربوط به خود وجود دارد. همچنین براساس نتایج مدل اندازه‌گیری مندرج در جدول 4 مقدار بوت استرپینگ (آماره t در تمامی موارد از مقدار بحرانی $1/96$ بزرگتر است که نشان می‌دهد همبستگی بین متغیرهای قابل مشاهده با متغیرهای پنهان مربوط به خود معنادار است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت شاخص‌ها به درستی مولفه‌ها را پوشش داده‌اند.

جدول 4- ابعاد و شاخص‌های زیرساخت یا بسترها

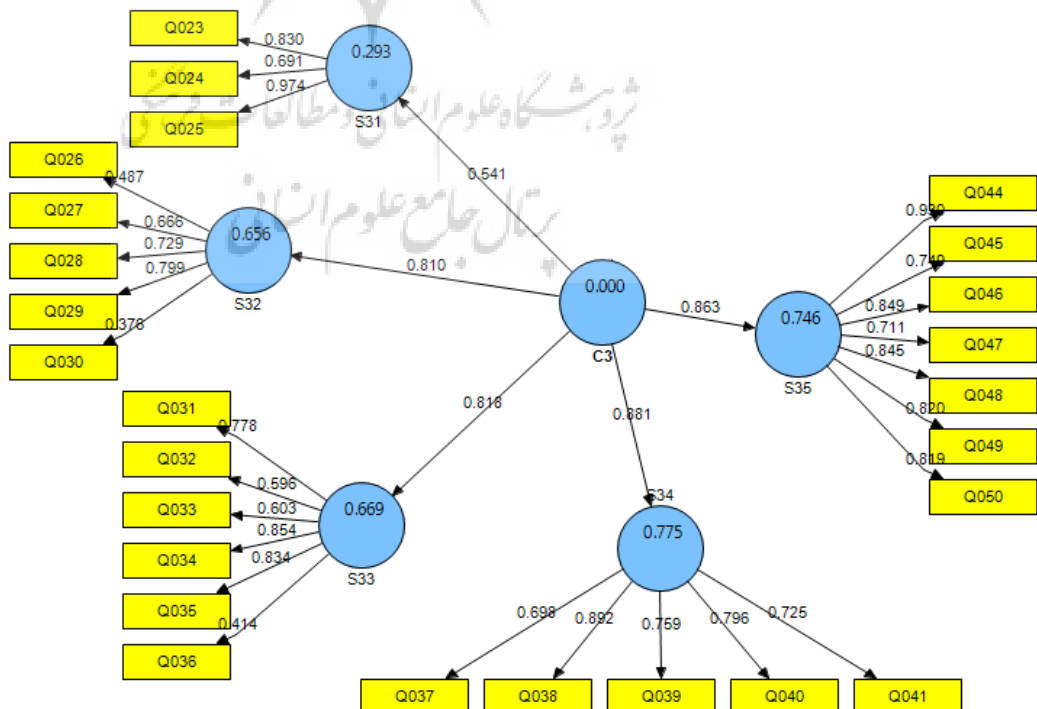
مولفه	نماد	تعداد گویه و شاخص	بار عاملی	مقدار بوت استرپینگ حداقل مربعات جزئی (مدل اندازه‌گیری)
رشد اجتماعی	S31	3	0.541	8.661
رشد فرهنگی	S32	5	0.801	31.959
منابع انسانی	S33	6	0.816	40.859
اقتصادی	S34	5	0.881	50.295
شفافیت و سیستم‌های اطلاعاتی	S35	7	0.863	16.811

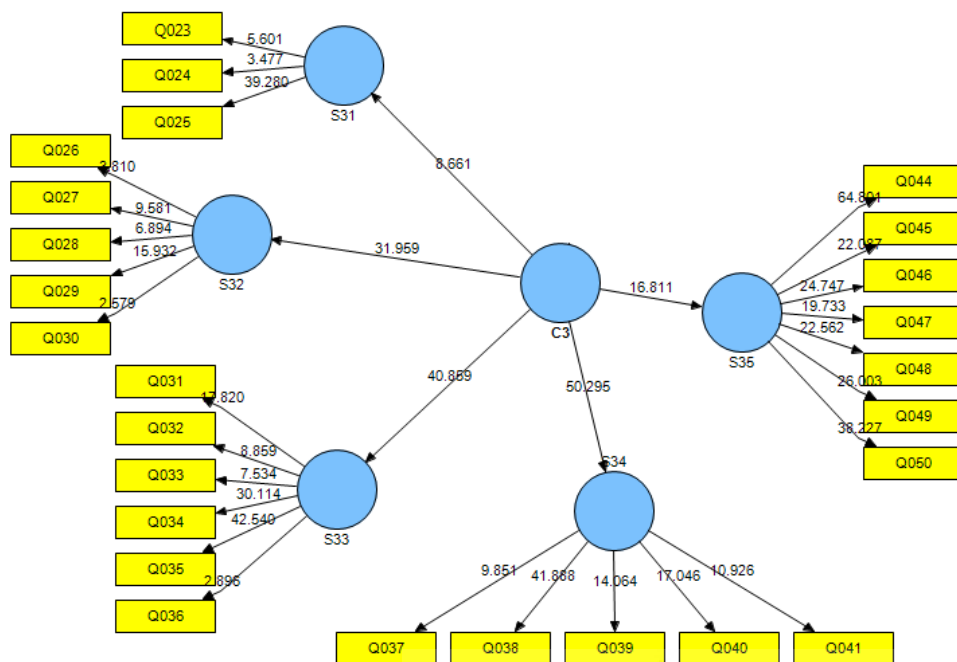
مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۲۷۱

شکل 2- بار عاملی استاندارد مدل اندازه‌گیری زیرساخت

شکل 3-سنجش معناداری بروش بوت استراپینگ مدل اندازه

نیاز محلی و درخواست آنها ناشی شود (جایابویکراما، 2001، 286-292)¹. بنابراین ایجاد محیط و زیر ساخت ها مناسب منجر به شکل گیری موثر خط مشی سلامت نظام اداری می گردد.

بنابراین راهکارهای زیر در این راستا پیشنهاد می گردد:

- انتظار می رود که نظام آموزشی در یک جامعه اسلامی، مبلّغ و منتقل کننده نظام ارزشی اسلام به تمامی گروه ها و در همه مکان ها باشد تا افراد تربیت شده در این نظام، علاوه بر تخصص از تعهد لازم برخوردار باشند و تاکید صرف بر تخصص عواقب وخیمی در بلند مدت در بر خواهد داشت و این وظیفه این نهادها است که بتوانند افراد متخصص و متعهد پرورش دهند تا در نقش های مختلف اجتماعی که بر عهده می گیرند، به صورت بهره ور و اخلاقی عمل کنند. در حیطه فرهنگی- اجتماعی، در دام دوگانگی افتاده ایم دوگانگی در رفتار مشکل اساسی ما

همانطور که شکل 3 نشان می دهد مولفه های مدل تبیین کننده زیرساخت های لازم جهت شکل گیری موثر خط مشی سلامت نظام اداری است.

نتایج تحقیق با نتایج تحقیق محققین شامل تریسمن (2007) تریسمن (2000)¹، راک (2009)¹ گلاسر و گودین (2004)¹، شنل (2014)، تورل و رشت اشتاین (2012)¹ دساردان، 1999، رلی و کوایلیر (2010)¹ اسلم (2006)، کافمن و بلور (2005)¹ ام، لیم و بائی (2011) بنت (1997) هابتی میشر (2014) سازگار می باشد در بعد اجتماعی کافمن (2003) نیز در مبارزه با فساد بر شاخص های اجتماعی تاکید می کند¹ دوینگ و ریلی نیز افزایش آگاهی عمومی و اصلاحات اجتماعی را جهت مبارزه با فساد مد نظر قرار می دهند و ذکر نموده اند که تنها از طریق فشار عمومی، دولت و بخش خصوصی از خط مشی سلامت نظام اداری حمایت خواهند کرد (دوینگ و ریلی 1998، 55)¹ اقدامات باید از

57 Treisman, 2000

58 Rock (2009)

59 Glaeser and Goodin (2004)

60 Rothstein (2011) and Teorell and Rothstein (2012)

61 Relly & Cuillier (2010)

62Islam, 2006; Kaufmann & Bellver, 2005.

65 economic growth (Mauro 1995; Keefer and Knack, 1996)., or social indicators (Kaufmann, 2003).

66 Doig and Riley (1998:55).

است که نه سنتی هستیم نه مدرنیزه نه ترکیبی
همچنین تزویر و نفاق به عنوان مطلوب نهادینه شده که
باید اصلاح گردد که آموزش مدارس و دانشگاهها در این
زمینه نقش اساسی دارند.

-در حیطه منابع انسانی باید با به کارگیری مدیران لایق
شایسته متعهد و مسولیت پذیر و متخصص سازمان را از
فساد بیمه نمود همچنین استخدام مأموران دولتی باید بر
اساس دو معیار اصلی شایستگی و درستکاری باشد؛
حقوق و مزایای پرداختی برای مستخدمان دولتی باید
مکفی و حداقل برابر حقوق دریافتی هم‌قطاران آنها در
بخش خصوصی باشد و زمینه ارزیابی عملکرد منصفانه
کارکنان نیز فراهم شود.

-با زیر ساختهایی مثل دولت الکترونیک (کاهش رابطه
مردم با دستگاه ها) می توان جلوی فساد را تا حدودی
گرفت و ارتباط مردم با دستگاهها قطع می شود شفافیت

و الکترونیک شدن منجر به نظارتها در زمینه واگذاریها و
دادن مجوزها و مالیاتها می گردد و با دولت الکترونیک
اعمال کارگزاران قابل رصد است که احتمال سوء استفاده
را کاهش می دهد.

در حیطه اقتصادی دولت بزرگ قابلیت کنترل فساد و
سلامت در آن کم می شود (قدرت آن در زمینه انتخاب
یک شاخص مناسب گزارشگری اموال وضع قوانین عادلانه
مالیاتی - ثبات اقتصادی، عدالت اقتصادی و اشتغال)
همچنین دولت سمت سیاستگذاری و مدیریت کلان برود
(دولت ناظر نه تاجر) کارگزاران دولتی نباید روحیه
تجاری داشته باشند بلکه در پی نفع عامه باشند.

همچنین در حیطه اقتصادی فقرنهادها مثلا بخش
خصوصی و تعاونی (سهم ناچیز بخش تعاونی و خصوصی
از تولید ملی) را شاهد هستیم که نشانگر این است در
زمینه ظرفیت سازی نهادی و توانمندسازی بخش
غیردولتی باید تحولاتی صورت پذیرد.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۶ بهار ۹۶
No.46 Spring 2017

۲۷۲

شپوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- Islam, R. (2006). Does more transparency go along with better governance? *Economics & Politics*, 18(2), 121-167.
- John, P. (2003). Is There Life After Policy Streams, Advocacy Coalitions, and Punctuations: Using Evolutionary Theory to Explain Policy Change? *The Policy Studies Journal*, 31(4), 481-498
- Jung, Y. D., Eom, S. J., Kim, D. S., & Bae, K. (2011). Transparency in Korea: Improvement and Explanation. Paper presented at the 1st Global Conference on Transparency Research, Rutgers University, Newark, May 19-20, 2011;
- Kaufmann, D. & Bellver, A. (2005, August). *Transparencing Transparency: Initial Empirics and Policy Applications*. Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=808664> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.808664>
- Kaufmann, D., & Vicente, P. C. (2011). Legal corruption. *Economics & Politics*, 23(2), 195-219.
- Miller, W. L. (2006). Corruption and corruptibility. *World Development*, 34(2), 371-380
- Mukherjee, R. & Gokcekus, O. (2006). Officials' asset declaration laws: do they prevent corruption? Chapter 18 in: *Transparency International (2006). Global Corruption Report 2006*. Retrieved from:
- Persson, A., Rothstein, B., & Teorell, J. (2012). Why Anticorruption Reforms Fail—Systemic Corruption as a Collective Action Problem. *Governance*. 26 (3), p. 449 - 471.
- Relly, J. E., & Cuillier, D. (2010). A comparison of political, cultural, and economic indicators of access to information in Arab and Non-Arab states. *Government Information Quarterly*, 27(4), 360-370
- Schell, Sabnia (2014) *International Policy Diffusion and Domestic Policy-Making: the Case of Two Transparency and Anticorruption Policies in Romania.*, ashington University Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy International Affairs and Public Policy and Public Administration, May 18, Published by ProQuest LLC (2014)
- Teorell, J., & Rothstein, B. (2012). Getting to Sweden. *QoG Working Paper Series*, 2012(18), 18.
- دانش فرد، کرم اله (1389). فرآیند خط مشی گذاری عمومی، چاد اول، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
- مرکز پژوهشهای مجلس، (1389) تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی
- Ackerman, J. M., & Sandoval-Ballesteros, I. (2006). The global explosion of freedom of information laws. *Administrative Law Review*, 58(1), 85-130.
- Anechiarico, F., Jacobs, J.B. (1994). Review: Visions of Corruption Control and the Evolution of American Public Administration. *Public Administration Review*, 54(5), 465-473.
- Bennett, C. F. (1997). Understanding Ripple Effects: The Cross-National Adoption of Policy Instruments for Bureaucratic Accountability. *Governance*, 10(3), 213-234.
- De Sardan, J. P. O. (1999). A moral economy of corruption in Africa? *The Journal of Modern African Studies*, 37(1), 25-52.
- Daneshfard, Karamollah (2010). *The process of public policy making*, First Edition, Islamic Azad University, Science and Research Branch
- Fox, J. (1994). The difficult transition from clientelism to citizenship. *World Politics*, 46(2), 151.
- Parliament Research Center, (2010) Tehran, State Management Training Center
- Pillay, Soma, (2004), good governance, *The International Journal of Public Sector Management*, Vol. 17 No. 7, 2004 pp. 586-605. DOI 10.1108/09513550410562266
- Glaeser, E. L., & Goldin, C. (2004). Corruption and reform: an introduction (No. w10775). National Bureau of Economic Research. Retrieved from: <http://www.nber.org.proxygw.wrlc.org/papers/w10775>
- Habtemichael, Faniel Sahle (2013). *Anti-corruption Strategies in the South African Public Sector - Perspectives on the Contributions of Complexity Thinking and ICTs* Dissertation presented for the degree of Doctor of Philosophy in Public Management within the School of Public Management and Planning at Stellenbosch University Promotor: Prof. Fanie Cloete March